

De werkers in de wijngaard

1^e van drie vieringen over gelijkenissen

7 mei 2017

Voorgangers: Jannie Nijwening (overweging) en Ria Huisman

Inleiding op het thema

Het koninkrijk der hemelen of het koninkrijk van God, wat is dat?

Als God koning is, wat betekent dat dan voor zijn onderdanen, voor ons?

Als aan Jezus een vraag wordt gesteld geeft hij geen rechtstreeks antwoord. Hij vertelt hij een verhaal. Het koninkrijk der hemelen is als...

Een verhaal is open, we mogen naar binnen gaan, plaats nemen. En opstaan er weer ergens anders gaan staan of zitten. En vanuit die andere positie valt ons oog op wat we misschien nog nooit hebben gezien. Vandaag luisteren we naar een van de verhalen die Jezus vertelt om ons een idee te geven van dat koninkrijk dat nog niet van deze aarde is, maar wel bedoeld is om hier in ons midden te landen...

Overweging bij Matteus 20: 1- 16

“Wie is de grootste in het koninkrijk der hemelen?”

Aan het begin van het 18e hoofdstuk in het Matteusevangelie stellen de leerlingen Jezus deze vraag.

Wij mensen organiseren ons, leven in allerlei verbanden, horen bij een geloofsgemeenschap en dan dienen zich deze vragen aan: wie heeft het voor het zeggen? Wie staat of staan bovenaan? En waarom?

Op de vraag van de leerlingen geeft Jezus antwoord door een kind bij zich te roepen. Het kind staat centraal.

Bekering is nodig, zegt Jezus. Worden als een kind.

Over wat dat zou kunnen betekenen valt veel te zeggen, maar dat zou te ver voeren nu. Ik laat het er bij dat Jezus tegen volwassen mannen zegt dat kleine meisjes en jongetjes het grootst zijn in het koninkrijk der hemelen.

Dat groot zijn een belemmering is voor het koninkrijk der hemelen, dan pas je er niet door en er niet in...

In het voorgaande hoofdstuk vertelt Matteus over de rijke jongeling.

Ook hij was niet klein genoeg... tot groot verdriet van Jezus.

En dan, voorafgaand aan de gelijkenis van vandaag de woorden van Petrus: “We hebben alles prijsgegeven om jou te volgen, Jezus. Wat staat daar tegenover, wat levert het ons op?”

Je krijgt veel meer terug dan wat je hebt opgegeven, is het antwoord van Jezus en hij eindigt met: “Maar vele eersten zullen de laatsten zijn en vele laatsten de eersten.” Dan volgt ons verhaal, dat eindigt met: “Alzo zullen de laatsten de eersten en de eersten de laatsten zijn.”

Een verhaal... ook een bekend verhaal, kan ons verrassen.

Als we ons b.v. bewust worden met wie in het verhaal we ons identificeren.

Of wanneer we ons realiseren dat we het verhaal door verschillende brillen kunnen lezen.

De theologisch, psychologisch, maatschappij kritisch...

En wat zie je als je eens van bril wisselt? Door elke bril zien we iets anders.

Het koninkrijk der hemelen...

Er is een huis en een wijngaard. En er is werk aan de winkel.

De eigenaar van het huis die ook eigenaar van de wijngaard is, staat in alle vroegte op - de werkdag begint om 6 uur - om mensen in te huren voor het werk in de wijngaard. Om 9 uur, om 12 uur en om 15 uur gaat hij opnieuw naar de markt want er is meer werk dan er werkers zijn. Te elfder ure, om 17 uur, gaat hij er nog eens op uit en nog steeds treft hij mensen aan op de markt.

“Waarom staan jullie hier de hele dag werkloos?”

(Het zijn dus geen mensen die lekker hebben uitgeslapen, die lui zijn, nee: ze staan er de hele dag!)

Het antwoord is hartverscheurend: “Omdat niemand ons gehuurd heeft.”

Deze mensen, ze hebben een gezicht; het zijn de mensen die buiten alle boten vallen. Ze zijn niet snel genoeg, niet slim genoeg, niet aangepast genoeg, niet jong genoeg, niet wit genoeg... Niemand heeft mij nodig, daarom sta ik hier de hele dag, omdat niemand iets in mij ziet.

Deze heer van de wijngaard ziet wel iets in hen.

Kom erbij, help nog even mee!

Een uurtje later is het tijd om uit te betalen.

Ik zou me kunnen voorstellen dat de werkers van het eerste uur na 12 uur zware arbeid wel toe waren aan hun welverdiende rust.

En het zou eerlijk en logisch zijn wanneer zij het eerst hun loon zouden krijgen. Maar ja, dan had Jezus zijn punt niet kunnen maken.

Als de heer van de wijngaard nu eerst de werkers van het eerste uur hun loon had uitbetaald, dan was er niets aan de hand geweest. Ze waren moe maar voldaan naar huis gegaan. Maar zij moeten wachten. Eerst komen de mensen aan bod die maar een uurtje hebben gewerkt, dan degenen die 3 uur hebben gewerkt en ga zo maar door. De werkers van het eerste uur staan erbij, doodmoe na een lange dag, vol verwachting klopt hun hart...

Toen ik het verhaal een keer vertelde aan mijn man zei hij spontaan: "Ik zou meteen de vakbond inschakelen!"

Onbewust zag hij zichzelf als een van de mensen die de hele dag hadden gewerkt. Hoe zit het met u, met mij? Met wie identificeren we ons?

Ben ik een van de werkers van het eerste uur of heb ik er alleen maar een uurtje op zitten?

Het is een wereld van verschil!

Mopper ik mét de harde werkers of is jaloezie en verontwaardiging mij vreemd? Of leef ik me spontaan in in degenen die overbodig zijn en kan ik mijn geluk niet op, omdat er toch iemand is die iets in mij ziet?

De gelijke behandeling: het is iets wat de harde werkers in de gelijkensis niet kunnen accepteren. Ze gaan uit van loon naar werken. Dat is eerlijk. Maar Gods eerlijkheid, billijkheid, ziet er anders uit.

Als de rijke jongeling aan Jezus vraagt: "Leermeester, wát is het goede dat ik moet doen om eeuwigheidsleven te hebben?"

antwoordt Jezus: "Wat vraag je mij over wat goed is?- één is er die goed is!"

In deze gelijkensis komt de goedheid van God weer terug.

Kun je niet tegen Gods goedheid omdat jouw oog boos is? Klopt er iets niet aan onze visie op eerlijkheid en goedheid?

Het koninkrijk van deze God, het was iets vreemds in Jezus' dagen en het is nog altijd vreemd in onze tijd, in onze wereld.

Om te beginnen met de heer des huizen, de eigenaar van de wijngaard.

In onze tijd komt hij geen eerlijk loon overeen met zijn arbeiders maar neemt diegenen in dienst die het werk voor het minste geld willen verrichten.

Hij heeft ze voor het uitkiezen, ze komen overal vandaan.

Of de heer gaat naar hen toe in het lagelonenland.

Velen blijven staan, staan de hele dag, staan hun hele leven te wachten, omdat niemand hen nodig heeft, en ze raken arm en verbitterd.

Maar ook de mensen die volle dagen werken, hard werken, zijn er niet van verzekerd dat ze in hun eerste levensbehoeften kunnen voorzien.

Vandaag gaat Frankrijk naar de stembus en het volk is verdeeld, gepolariseerd. Het is een ontwikkeling die we overal zien: arm tegenover rijk, kansarm tegenover kansrijk en de kloof groeit.

En de kansarmen, op wie niemand zit te wachten, naar wie niemand vraagt, wie neemt het voor hen op?

Wie verwoordt hun zorgen?

"Solidair zijn met 1000 euro per maand is nu eenmaal iets anders dan solidair zijn met 10.000 euro per maand", zo noteerde Trouw gisteren uit de mond van een Franse sociaal-geograaf. (Christophe Guilluy)

Het is in mijn ogen het meest schrijnende verschijnsel van onze tijd: dat de kwetsbare mensen tegenover

elkaar zijn komen te staan en tegen elkaar worden uitgespeeld. De mensen aan onze onderkant die zich richten tegen vluchtelingen, b.v.

Bij de 1 mei vieringen zingt een handjevol mensen nog de internationale terwijl de verworpenen der aarde elkaar verwerpen.

Evenals de politici die nog geloven in internationale solidariteit zijn we als christenen een randverschijnsel geworden. Het maakt ons bescheiden en dat is goed. We hebben geen pasklare antwoorden op de grote vragen en uitdagingen van onze tijd. Maar we hebben wel verhalen, gelijkenissen, die ons scherp houden. Die ons uitnodigen om door Gods bril te kijken.

God, zo vertelt het bijbelse verhaal, is niet de baas die voor zichzelf de beste deals sluit.

Als God het voor het zeggen heeft, in zijn koninkrijk, is er leven in overvloed voor alle mensen, komt niemand tekort, is niemand overbodig.

Kijkend door Gods bril zien we de kleintjes staan, zien we de verbitterde werklozen en de ontheemde vluchtelingen. Veroordelen we mensen niet, (omdat ze politiek niet correct zijn) maar zoeken we wegen om hen erbij te betrekken omdat ze waardevol zijn.

Omdat ze mens zijn.

In een wereld waarin geld een grote, een te grote rol speelt, bieden we als christenen niet opnieuw opium aan. We zeggen niet: stil maar arme mensen, in het hiernamaals komt het goed. Armoede is een schande en zou niet mogen bestaan. Maar er is meer te zeggen. In deze wereld waarin mensen worden gewaardeerd naar de mate waarin ze nuttig zijn, iets opleveren, vertelt de bijbel een ander verhaal en dat koesteren we en leven we.

God kan iedereen gebruiken: voor het werk in zijn koninkrijk is iedereen in de wieg gelegd want daar gaat het gaat om broeder- en zusterschap, om verbinding, om verzoening, om recht aan de kleinsten. Dat er in onze geloofsgemeenschappen iets zichtbaar mag worden van dat hemelse koninkrijk op aarde.

Amen.